

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/40/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8318200133
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8318200133.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobcu: R. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXXX/X, XXX XX V., právne zastúpeného: JUDr. Igor Šafranko, advokát so sídlom ul. Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková s.r.o., so sídlom Kubániho 16, 811 04 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 15Csp/3/2018-51 zo dňa 13.03.2018 v spojení s opravným uznesením č.k. 15Csp/3/2018-74 zo dňa 24.05.2018 takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje sa rozsudok v spojení s opravným uznesením.
- II. Stranám sporu sa nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 15Csp/3/2018-51 zo dňa 13.03.2018 v spojení s opravným uznesením č.k. 15Csp/3/2018-74 zo dňa 24.05.2018 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.472,72 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z tejto sumy od druhého dňa po dni doručenia žaloby žalovanému a nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že dňa 01.03.2005 strany sporu uzavreli zmluvu o revolvingovej pôžičke. V predmetnej veci v zmluve uzavretej medzi žalobcom a žalovaným nie je uvedený úrok, ale zmluvná odmena za poskytnutie úveru, ktorá je vzhľadom na jej výšku úžerná. Keďže v zmluve neboli uvedené úroky, mal súd prvej inštancie za to, že žalovaný nemá nárok na úroky, iba na vrátenie poskytnutého úveru. Ďalej uviedol, že vykonaným dokazovaním zistil, že úroková miera dohodnutá medzi stranami sporu v spotrebiteľskom úvere zo dňa 01.03.2005 podstatne prevyšuje obvyklú úrokovú mieru, a preto je takéto dojednanie neplatné pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Poskytnutý úver z uvedených dôvodov považoval za bezúročný.

1.2. Pokiaľ sa týkalo otázky premlčania uviedol, že predmetný nárok nepovažuje za premlčaný, nakoľko za premlčaciu dobu považuje plynutie 10-ročnej doby podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalobca sa o bezdôvodnom obohatení dozvedel v septembri 2016, žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia podal dňa 12.01.2018 a zmluva o úvere bola podpísaná dňa 01.03.2005, teda si uplatnil právo v zákonnej objektívnej a subjektívnej premlčacej dobe (súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia tieto údaje uviedol nesprávne, pozn. odvolacieho súdu).

1.3. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal záver súdu o posúdení námietky premlčania. Poukázal na to, že žalobca je osobou odborne spôsobilou v oblasti

sprostredkovania úverov. Nesúhlasil ani s názorom, že v zmluve nie je uvedený úrok. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom č.k. 20Co/99/2018-97 zo dňa 27.09.2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením potvrdil a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

V dôvodoch svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v zmluve je pevnou sumou uvedená odmena za poskytnutie úveru. Zo zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy nevyplýva požiadavka, že úrok musí byť vyjadrený percentuálne, preto mal odvolací súd za to, že úrok ako odmena za poskytnutie peňazí za určité obdobie môže byť vyjadrený pevnou sumou alebo percentom (uvedené nemá vplyv na prípadnú povinnosť vyjadriť úrok percentuálne v rámci výpočtu RPMN). Zároveň sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o úžerníckej výške odmeny, nakoľko z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovi bol poskytnutý úver vo výške 2.572,60 eura na obdobie 36 mesiacov za odmenu vo výške 2.622,38 eura, t.j. takmer 102 % poskytnutého úveru, čo v priemere ročne vychádza cca 34 %. Takýto úrok považoval za neprimerane vysoký a odporujúci dobrým mravom a dohodu o výške úrokov pre rozpor s ust. § 39 Občianskeho zákonníka za absolútne neplatnú. Zároveň konštatoval, že žalovaná nepreukázala ani bližšie nešpecifikovala, o aké konkrétne sankcie ide, ich platné dojednanie, vznik jej nároku na ne, ich opodstatnenosť ani ich skutočnú výšku. Uzavrel, že dôkazné bremeno v tomto smere nemožno prenášať na žalobcu ako spotrebiteľa.

Pokiaľ sa týka vznesenej námietky premlčania, uviedol, že žalovaný ako osoba podnikajúca na finančnom trhu má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému poskytuje svoje služby, a preto možno od nej očakávať, že vo vzťahu k nemu sa bude správať poctivo. V predmete činnosti má okrem iného i poskytovanie úverov a pôžičiek nebankovým spôsobom, teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. Konanie žalovaného vyhodnotil ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech a poukázal na to, že zákonodarca pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení počíta s desaťročnou objektívnou premlčacou dobou, ktorá sa počíta odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 OZ). Dospel k záveru, že samotná skutočnosť, že žalobca bol od apríla 2015 zapísaný ako podriadený finančný agent pri poskytovaní úverov, sama osebe ešte neznamená, že od tohto okamihu vedel správne aplikovať právo a na základe toho sa dozvedel o bezdôvodnom obohatení. Preto správne súd prvej inštancie ako začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby ustálil september 2016, kedy žalobca navštívil združenie na ochranu spotrebiteľov.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie a navrhol, aby najvyšší súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľ namietal okrem iného nesprávne právne posúdenie otázky premlčania, a to na základe ním vznesenej námietky premlčania a zároveň, že odvolací súd v jeho prípade záver o 10-ročnej premlčacej dobe odôvodnil len všeobecne a spojil ho s tým, že žalovaný ako nebankový subjekt mal vedomosť o získaní bezdôvodného obohatenia, čo pre aplikáciu druhej časti § 107 ods. 2 OZ nepostačuje. Podľa jeho názoru podmienky pre použitie 10-ročnej premlčacej lehoty nie je možné založiť iba na základe statusu, profesionálneho postavenia dotknutého subjektu, ani na (iba) predpoklade vedomosti o získaní bezdôvodného obohatenia. Podľa názoru žalovaného nastolená otázka a podmienky pre právne posúdenie založené na § 107 ods. 2 OZ v časti „... a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo“, neboli doteraz v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešené o neplatnosti úrokovej sadzby v celom rozsahu. Uviedol, že musí existovať hranica, kedy úroky boli ešte platne dojednané a kedy už nie (nad rámec platne dojednaných). V takomto prípade potom možno dospieť k záveru o čiastočnej neplatnosti.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) uznesením sp. zn. 7Cdo/227/2019 zo dňa 27.05.2020 zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na právne závery vyslovené už v skoršom rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/238/2017. Uviedol, že podľa jeho presvedčenia ani v teraz posudzovanom spore nebolo dostatočným spôsobom a v intenciách záverov dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 1Cdo/238/2017 žalobkyňou preukázané a ani právnymi závermi nižších súdov potvrdené, že sú dané dôvody na aplikáciu 10-ročnej premlčacej lehoty v dôsledku úmyselného bezdôvodného obohatenia žalovaného. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalovaný v procesne prípustnom dovolaní dôvodne uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom potvrdzujúcom výroku spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Odvolací súd po vrátení veci dovolacím súdom, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP), opätovne preskúmal rozhodnutie bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

7. Senát dovolacieho súdu prejednávajúci predmetnú vec pred kasačným rozhodnutím dovolacieho súdu vo veci PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o. inicioval konanie pred Súdny dvorom EÚ sp.zn. C-485/19 z 10. júna 2021 a s prihladením na rozsudok Súdneho dvora v spojenej veci (prvá komora) C 776/19 až C 782/19 z 10. júna 2021 sa v súlade s ust. § 393 ods. 3 CSP odkláňa od názoru najvyššieho súdu a zotrváva na názore prezentovanom v predchádzajúcom rozsudku poukazujúc na rozsudok Súdneho dvora EÚ sp. zn. C-485/19 zo dňa 22.04.2021, ktorý rozhodol takto:

„Zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.“

7.1. Súdny dvor v dôvodoch a jednotlivých článkoch rozhodnutia poukázal na to že:

„ 56. V prvom rade, pokiaľ ide o námietku premlčacej lehoty voči žalobám podaným spotrebiteľmi na uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú z práva Únie, je potrebné uviesť, že takéto pravidlo nie je samo osebe v rozpore so zásadou efektivity, pokiaľ jeho uplatnenie v praxi neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práv priznaných osobitne smernicami 93/13 a 2008/48.

57 Súdny dvor už totiž uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom Únie (rozsudky z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, bod 56, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 82, ako aj citovanú judikatúru).

58 Konkrétnejšie Súdny dvor už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremičuje, a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, pričom musia byť dodržané zásady ekvivalencie a efektivity (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, bod 58, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 84).

59 V druhom rade pokiaľ ide o stanovenú dĺžku skúmanej premlčacej lehoty, ktorá je v tomto prípade tri roky, Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ je táto lehota stanovená a vopred známa, zdá sa, že lehota v takomto rozsahu je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama osebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, body 62 a 64, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 87 a citovanú judikatúru).

60 Pokiaľ však ide v treťom rade o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty, za okolností, o aké ide vo veci samej, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 2020, OPR Finance, C 679/18, EU:C:2020:167, bod 22 a citovanú judikatúru), v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť.

61 Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky, totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky.

62 V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo smernice 93/13 alebo zo smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú ich rozsah (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18,

EU:C:2020:537, body 65 až 67, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 90 a citovanú judikatúru).

63 Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 až 73 svojich návrhov, zmluva o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto, ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, takže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

64 Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote troch rokov od dátumu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva smernica 93/13 alebo smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity (pozri analogicky rozsudky z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, body 67 a 75, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 91).

65 Okrem toho ako uviedol generálny advokát v bodoch 87 a 89 svojich návrhov, úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim z ustanovení smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehotu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

66 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je na prvú otázku potrebné odpovedať tak, že zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice 93/13 alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice 2008/48, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

8. V spojenej veci Súdny dvor (prvá komora) C 776/19 až C 782/19 rozhodol takto:

„1. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení so zásadou efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely podania návrhu spotrebiteľom:

- na konštatovanie nekalej povahy podmienky nachádzajúcej sa v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a týmto spotrebiteľom stanovuje premlčaciu lehotu,
- na vrátenie neoprávnene zaplatených súm na základe takýchto nekalých podmienok stanovuje päťročnú premlčaciu lehotu, keďže táto lehota začína plynúť ku dňu prijatia ponuky úveru, takže spotrebiteľ nemusel v tomto čase poznať všetky svoje práva vyplývajúce z tejto smernice.

2. Článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienky zmluvy o úvere, ktoré stanovujú, že cudzia mena je menou úverového účtu a euro je menou platieb, a ktoré majú za následok, že kurzové riziko nesie dlžník, patria do pôsobnosti tohto ustanovenia v prípade, že tieto podmienky stanovujú podstatný prvok charakterizujúci uvedenú zmluvu.

3. Článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci zmluvy o úvere vyjadrenom v cudzej mene je požiadavka transparentnosti podmienok tejto zmluvy, ktoré stanovujú, že cudzia mena je menou úverového účtu a euro je menou platieb, a ktoré majú za následok, že kurzové riziko nesie dlžník, splnená v prípade, že predajca alebo dodávateľ poskytol spotrebiteľovi dostatočné a presné informácie umožňujúce priemernému spotrebiteľovi, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, pochopiť konkrétne fungovanie predmetného finančného mechanizmu a zhodnotiť tak riziko negatívnych, potenciálne významných ekonomických dôsledkov takýchto podmienok na jeho finančné záväzky počas celej doby trvania tej istej zmluvy.

4. Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním jasnej a zrozumiteľnej povahy zmluvnej podmienky v zmysle článku 4 ods. 2 tejto smernice niesol spotrebiteľ.

5. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienky zmluvy o úvere, ktoré stanovujú, že cudzia mena je menou úverového účtu a euro je menou platieb, a ktoré majú za následok, že kurzové riziko bez toho, aby bolo obmedzené, nesie dlžník, môžu vytvárať v neprospech spotrebiteľa značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach, ktoré vyplývajú stranám z uvedenej zmluvy, keďže predajca alebo dodávateľ nemohol pri dodržaní požiadavky transparentnosti vo vzťahu k spotrebiteľovi rozumne očakávať, že po predchádzajúcom individuálnom dojednaní tento spotrebiteľ prijme neúmerné kurzové riziko, ktoré vyplýva z takýchto podmienok.

V odôvodnení Súdny dvor EÚ uviedol v bodoch:

37. V treťom rade z ustálenej judikatúry vyplýva, že zmluvnú podmienku vyhlásenú za nekalú treba v zásade chápať tak, že nikdy neexistovala, takže nemôže voči spotrebiteľovi vyvolávať účinky. Súdny dvor z toho vyvodil, že súdne konštatovanie nekalej povahy takejto podmienky musí v zásade viesť k navráteniu právnej a skutkovej situácie spotrebiteľa, v ktorej by sa nachádzal v prípade neexistencie uvedenej podmienky, takže povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť nekalú zmluvnú podmienku, ktorá ukladá zaplatenie súm, ktoré sa preukážu ako neoprávnené, má v zásade reštitučný účinok, ktorý sa vzťahuje na tieto isté sumy (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C 154/15, C 307/15 a C 308/15, EU:C:2016:980, body 61 a 62, ako aj z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, bod 54).

38. Z tohto hľadiska treba usúdiť, že najmä na účely zabezpečenia účinnej ochrany práv, ktoré spotrebiteľovi vyplývajú zo smernice 93/13, musí mať spotrebiteľ možnosť kedykoľvek namietiť nekalú povahu zmluvnej podmienky nielen ako prostriedok obrany, ale aj na účely určenia nekalej povahy zmluvnej podmienky súdom, takže návrh podaný spotrebiteľom na účely konštatovania nekalej povahy podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nemôže podliehať nijakej premlčacej lehote.

46. Treba uviesť, že premlčacia lehota môže byť zlučiteľná so zásadou efektivity len vtedy, ak spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť sa so svojimi právami predtým, ako táto lehota začala plynúť alebo uplynula (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C 40/08, EU:C:2009:615, bod 45; z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, bod 67, ako aj z 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 91).

47. Namietnutie takej päťročnej premlčacej lehoty, o akú ide vo veci samej, voči návrhu podanému spotrebiteľom na účely vrátenia neoprávnených súm na základe nekalých podmienok v zmysle smernice 93/13, pričom táto lehota začína plynúť ku dňu prijatia ponuky úveru, však nemôže zabezpečiť uvedenému spotrebiteľovi účinnú ochranu, keďže táto lehota môže uplynúť ešte predtým, ako sa spotrebiteľ môže dozvedieť o nekalej povahe podmienky nachádzajúcej sa v dotknutej zmluve. Takáto lehota nadmerne sťažuje výkon práv, ktoré tomuto spotrebiteľovi vyplývajú zo smernice 93/13, a preto je v rozpore so zásadou efektivity (pozri analogicky rozsudky z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, body 67 a 75, ako aj z 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 91).

84. Z tohto hľadiska treba uviesť, že dodržanie zásady efektivity a dosiahnutie cieľa sledovaného smernicou 93/13, ktorý spočíva v ochrane spotrebiteľa vyvážením asymetrie medzi postavením predajcu alebo dodávateľa a postavením spotrebiteľa, nemožno zabezpečiť, ak by dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním jasnej a zrozumiteľnej povahy zmluvnej podmienky v zmysle článku 4 ods. 2 tejto smernice niesol spotrebiteľ.

85. Ako totiž vo svojich písomných pripomienkach v podstate uviedli francúzska vláda a Európska komisia, účinnosť výkonu práv priznaných smernicou 93/13 by nemohla byť zabezpečená, ak by mal spotrebiteľ povinnosť preukázať negatívnu skutočnosť, a to konkrétne že mu predajca alebo dodávateľ neposkytol všetky informácie potrebné na splnenie požiadavky transparentnosti, tak ako vyplýva najmä z článku 4 ods. 2 smernice 93/13.“

9. V spojených veciach C-698/18 a C-699/18, SÚDNY DVOR EÚ (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Článok 2 písm. b), článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremičuje, a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, ak táto lehota nie je menej priaznivá, ako lehota týkajúca sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie), a nevedie k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv vyplývajúcich z práva Únie, osobitne zo smernice 93/13 (zásada efektivity).

2. Článok 2 písm. b), článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13, ako aj zásady ekvivalencie, efektivity a právnej istoty sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia súdnemu výkladu vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorého žaloba o vrátenie súm bezdôvodne zaplatených na základe nekalkej podmienky nachádzajúcej sa v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom podlieha trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa úplného splnenia tejto zmluvy, ak sa predpokladá, bez potreby overenia, že k tomuto dátumu spotrebiteľ musel vedieť o nekalom charaktere predmetnej zmluvnej podmienky, alebo keď pre podobné žaloby založené na určitých vnútroštátnych právnych predpisoch táto lehota začína plynúť až od okamihu určenia právneho dôvodu týchto žalôb súdom.

3. Súdny dvor Európskej únie nemá právomoc odpovedať na otázky položené Tribunalul Specializat Mureș (Špecializovaný súd Mureș, Rumunsko) v jeho rozhodnutí z 12. júna 2018 v súvislosti s vecou C-699/18.

10. Zhrňujúc uvedené pre naplnenie zmyslu a účelu čl. 6 ods. 1, čl. 7 ods. 1 Smernice Rady 93/13 EHS v zásade bez ďalšieho vzhľadom na odbornú zdatnosť v činnosti poskytovania pôžičiek sa úmysel žalovaného- dodávateľa prezumuje a dôkazné bremeno ho zaťažuje v otázke preukázania okolností neúmyselného konania.

11. Zabezpečujúc výklad v súlade s uvedenými rozhodnutiami Súdneho dvora pre nesťaženie výkonu práva na účely vrátenia neoprávnene zaplatených súm (bezdôvodného obohatenia), premlčacia doba môže byť zlučiteľná so zásadou efektivity len vtedy, ak spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť sa so svojimi právami predtým, ako táto doba začala plynúť alebo uplynula (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C 40/08, EU:C:2009:615, bod 45; z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C 698/18 a C 699/18, EU:C:2020:537, bod 67, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C 224/19 a C 259/19, EU:C:2020:578, bod 91).

12. Premlčacia doba teda v súdnej veci mohla začať spotrebiteľovi plynúť odo dňa keď sa skutočne dozvedel, že poskytol dodávateľovi plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky na ktoré dodávateľ zjavne právo nemal.

13. Pokiaľ sa týka dôvodu, pre ktorý dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, odvolací súd uvádza, že úmysel (minimálne nepriamy) je daný tým, že žalovaný od žalobcu žiadal platiť neprimerane vysoký úrok v úžerníckej výške, čo v priemere ročne vychádza cca 34 %, napriek skutočnosti, že ako poskytovateľovi finančných služieb mu muselo byť z dostupných zdrojov zrejmé (napr. z internetovej stránky Národnej banky Slovenska, z ktorej vyplýva, že pri čerpaných úveroch pre obyvateľstvo v rozhodnom období priemerná úroková miera predstavovala 11,57 % p.a.), že požadovaný úrok v danom prípade bol trojnásobne vyšší ako úrok, za ktorý za obdobných podmienok banky úver poskytovali. Úrok z úveru vo výške odporujúcej dobrým mravom, s ktorým zákon spája absolútnu neplatnosť (§ 39 OZ), nemožno obhajovať ani princípom zmluvnej slobody, a toto konanie možno jednoznačne považovať za úmyselné porušenie Občianskeho zákonníka, ako aj Zákona o spotrebiteľských úveroch a z toho potom vyplýva ako nutný dôsledok aj úmysel (minimálne nepriamy) na strane dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie.

14. Odvolací súd poznamenáva, že nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu a dohodu o úrokoch často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby veriteľ v takejto situácii poskytoval dlžníkovi neprimerané, až úžernícke úroky.

15. Súdny dvor sa značne kriticky vyjadril už aj k nižším úrokovým sadzbám (Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%)). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12 % percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a žalobu zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1.4.1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26 % na 18 % a sadzbu 26 % vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom.

16. Výsledky už spomenutých prejudiciálnych konaní nepodporujú záver vychádzajúci z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp.zn. 1Cdo/238/2017, práve naopak, kľúčnym v prejednávanej veci je v prvom rade unesenie dôkazného bremena zo strany dodávateľa - nebankovky

vo vzťahu k vyvráteniu prezumpcie úmyslu. Žalovanému sa v priebehu celého konania nepodarilo preukázať, že požadovanie úžerného úroku vzhľadom na jeho odbornú zdatnosť pri poskytovaní pôžičiek nepožadoval úmyselne.

Pokiaľ prvoinštančnému súdu bolo preukázané, že žalobca sa skutočne dozvedel o tom, že plnil to, čo plniť nemal, v septembri 2016, potom bez ďalšieho možno konštatovať, že žaloba žalobcu bola podaná včas (v lehote 2 rokov odkedy sa dozvedel o tom, že plnil to, čo plniť nemal, § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Za stavu, ak bola žaloba podaná dňa 12.01.2018, možno bez akýchkoľvek pochybností konštatovať neopodstatnenosť námietky premlčania vznesenej žalovaným.

17. Z týchto dôvodov preto možno konštatovať správnosť úvah súdu prvej inštancie o možnosti aplikovania desaťročnej objektívnej premlčacej doby v prejednávanej veci na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré je predmetom tohto konania. Tým je daná zároveň možnosť a dôvodnosť odklonu od vyššie uvedeného názoru najvyššieho súdu. V prejednávanej veci nejde vlastne ani o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, pretože úmysel žalovaného v rovine bezdôvodného obohatenia bol dostatočne preukázaný porušením zákona.

18. Relevantnej procesnej úprave založenej na pomere miery úspechu tej- ktorej sporovej strany súčasne zodpovedá i závislý výrok o trovách prvoinštančného konania.

19. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

20. O trovách odvolacieho, vrátane dovolacieho konania, bolo rozhodnuté v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP s prihliadnutím na skutočnosť, že úspešnému žalobcovi v odvolacom konaní trovy odvolacieho konania nevznikli a žalovaný bol v odvolacom konaní neúspešný, preto stranám sporu náhrada trov odvolacieho konania priznaná nebola.

21. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).